

หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอกับการพัฒนาชนบท

ตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดินนั้น อำเภอเป็นหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคระดับเล็กที่สุด มีนายอำเภอเป็นหัวหน้าผู้ปกครองบังคับบัญชา บริหารราชการให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนและนโยบายของทางราชการ นอกจากนี้ ให้มีปลัดอำเภอและหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ซึ่งกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ส่งมาประจำปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ และมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการส่วนภูมิภาคสังกัดกระทรวง ทบวง กรมนั้น ๆ ในอำเภอนั้น ๆ (ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ประกาศ ณ วันที่ 29 กันยายน 2515 ส่วน 2 หมวด 2 ข้อ 58) หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอจึงมีบทบาทอย่างมากต่อการบริหารราชการระดับอำเภอ และรวมไปถึงการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท ซึ่งในปัจจุบันนี้รัฐบาลได้ให้ความสำคัญอย่างมากในฐานะกลยุทธ์หนึ่งที่จะนำพาประเทศไปสู่ประเทศพัฒนา โดยได้เน้นให้ความสำคัญตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 รัฐบาลได้มอบหมายให้ 4 กระทรวงหลัก ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง และเพิ่มขึ้นอีก 2 กระทรวง คือ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหน่วยงาน 2 หน่วยงานหลังยังไม่อาจกระจายหน่วยงานของคนออกไปสู่ระดับอำเภอได้ จึงยังคงมีเพียง 4 กระทรวงหลักเท่านั้น ที่มีตัวแทนของคนประจำอยู่ในระดับอำเภอ ในที่นี้ จึงจะกล่าวถึงเฉพาะภารกิจในการพัฒนาชนบทของ 4 กระทรวงหลักเท่านั้น โดยจะเน้นที่หัวหน้าส่วนราชการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยโดยเฉพาะ

1. หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอกับการพัฒนาชนบท

กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ในฐานะหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลย่อมจะต้องยึดถือเอานโยบายที่รัฐบาลได้ประกาศไว้คือนโยบายประชานิยมแห่งสมาชิกวุฒิสภา เป็นปณิธานที่จะต้องนำไปแปลงสู่การปฏิบัติให้เป็นจริง ในรูปของแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่จะให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ ในขณะที่เดียวกันข้าราชการในฐานะบุคลากรของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ย่อมจะต้องนำเอาแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ไป

ปฏิบัติงานให้สอดคล้องเจตจำนงของรัฐบาล ดังนั้น การจะกล่าวถึงความสำคัญของหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอต่อการพัฒนาชนบทนั้น เราอาจชี้ให้เห็นได้โดยการพิจารณาถึงแนวทาง นโยบาย แผนงาน โครงการของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท

1.1 แนวทางการพัฒนาชนบทของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาชนบทในฐานะตัวแทนของกระทรวง และกรมในระดับอำเภอย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามนโยบายที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงและกรมให้ปฏิบัติ ดังนั้นในส่วนนี้จะกล่าวถึงแนวนโยบายของกระทรวงและกรมที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชนบทพอสังเขป ดังนี้

1.1.1 แนวทางการพัฒนาชนบทของกรมการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการอันหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ซึ่งมีความหมายและจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการ (ทัศน บุญยรัตนพันธุ์ 2517: 10-15)

(1) การพัฒนาชุมชนเป็นการพัฒนาทางการเมือง ทั้งนี้เพราะการพัฒนาชุมชนซึ่งมีปัจจัยที่เป็นสาระสำคัญอยู่ที่การมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในด้านทรศนะ ศรีทธา ความกสิกรรม และทรัพยากรอื่น ๆ กับความสนับสนุนของรัฐต่อความพยายามของชุมชน ประชาชนจึงได้รับการส่งเสริมให้เปลี่ยนทรศนะจากการเป็นผู้รับแต่เพียงอย่างเดียวไปสู่การมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น และเข้าร่วมรับผิดชอบต่อการดำรงชีวิตประจำวันของเขา ซึ่งจะเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาการเมืองในระดับชุมชน

(2) การพัฒนาชุมชนคือ การพัฒนาสังคม นั่นคือ การพัฒนาชุมชนมีแก่นแท้อยู่ที่การพัฒนาคุณภาพของตัวคนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพราะคุณภาพของตัวคนเกี่ยวกับทรศนะ และขีดความสามารถของบุคคลอันเป็น เรืองนามธรรมนั้น เป็นเงื่อนไขที่ขาดเสียมิได้ที่จะนำไปสู่การพัฒนาทางด้านรูปธรรมอื่น ๆ

(3) การพัฒนาชุมชน คือ การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชนเป็นการพัฒนาระดับชุมชน ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วจะเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่รัฐ และในอีกแง่หนึ่งขีดความสามารถและพลังของชาวชนบทส่วนใหญ่ยังไม่ได้ถูกนำมาใช้รับผิดชอบทำงานในระดับที่สูงกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ดังนั้น ถ้าหากว่ามีโอกาสและการนำทรศนะที่ถูกทางแล้ว พลังของมหาชนส่วนใหญ่นี้จะแบ่งเบาภารกิจในการพัฒนาประเทศในระดับชุมชนได้มากทีเดียว ประกอบกับแนวความคิดที่ตนเองก็จะยังผลให้เกิดการพัฒนาทางด้านรูปธรรม เช่น ถนน บ่อน้ำ สะพาน

สถานีอนามัย โรงเรียน วัด เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นโครงสร้างที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจ นอกจากนั้น การพัฒนาชุมชนยังเน้นการพัฒนาสถาบันเศรษฐกิจขั้นมูลฐานอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมาคมชวนา การพัฒนากลุ่มอาชีพ รวมไปถึงสหกรณ์ขนาดต่าง ๆ ซึ่งสนับสนุนให้ชาวชนบทรู้จักการทำงานในค้ำฉนธุรกิจการเกษตรรวมกันเป็นกลุ่มซึ่งล่ำฟั่งตัวคนเดียวไม่อาจมีอำนาจต่อรองได้

จากหลักการดังกล่าว กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมาย วิธีการ และแนวทางปฏิบัติไว้ดังนี้คือ

วัตถุประสงค์ของการดำเนินการพัฒนาชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน 2530: 4)

1. เพื่อยกระดับรายได้และการครองชีพของประชาชนในชนบทด้วยการพัฒนาประชาชน ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพโดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่น และเน้นการพึ่งตนเองและความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นในรูปแบบการรวมกลุ่มให้เข้มแข็งเป็นหลัก
2. เพื่อให้ประชาชนและผู้นำท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจ และมีความเชื่อมั่นในการครองตนตามระบอบประชาธิปไตย สามารถรับผิดชอบในการพัฒนาท้องถิ่นของตนได้อย่างภาคภูมิใจตามกระบวนการศึกษาชุมชน และให้การศึกษาแก่ชุมชน
3. เพื่อเสริมสร้างสถาบันการปกครองและสถาบันทางสังคมให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมุ่งให้การศึกษาแก่ประชาชน
4. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทัศนคติ จริยธรรม วัฒนธรรม และค่านิยมให้เด็กเยาวชน และประชาชนทั่วไปในชุมชนดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย ชยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย และร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
5. เพื่อสร้างความรัก ความสามัคคีกลมเกลียวของประชาชนในท้องถิ่นชนบทในการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และแสดงความจริงรักภักดี มีความกตัญญูกตเวทิต่อประมุขของชาติ

เพื่อนำไปสู่วัตถุประสงค์ดังกล่าว กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดวิธีในการดำเนินการไว้โดยการสร้างพลังของหมู่บ้าน หลังที่สำคัณได้แก่ (สุวรรณ ทองนพ 2528: 2-9)

1. พลังความคิดของชาวบ้านที่ชาวบ้านคิดได้
2. พลังการทำงานของชาวบ้าน เท่าที่เขาสสามารถกระทำได้
3. พลังการจัดแจงตนเองของชาวบ้าน โดยการจัดการโดยชาวบ้านเอง

ภายใต้วิธีการสร้างพลังของหมู่บ้านดังกล่าว กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติโดยใช้แผนงานการพัฒนาชุมชนในระดับตำบล 9 แผนงานคือ

1. แผนพัฒนาเด็ก
2. แผนงานพัฒนาเยาวชน
3. แผนงานพัฒนาสตรี
4. แผนงานสร้างเสริมรายได้
5. แผนงานส่งเสริมการออมทรัพย์เพื่อการผลิต
6. แผนงานพัฒนาสิ่งแวดล้อม
7. แผนงานพัฒนาจิตใจ
8. แผนงานพัฒนาองค์กรประชาชนและข้าราชการ
9. แผนงานพัฒนาองค์กร

1.1.2 แนวทางการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญอันหนึ่งที่จะทำให้คนหลุดพ้นจากความยากจน ความไม่รู้ ความแร้นแค้นและทุกข์อันเกิดจากการเจ็บไข้ได้ป่วย ซึ่งถือเป็นปัญหาสำคัญพื้นฐานของประชาชน แม้ว่ารัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการจะได้จัดให้มีการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนเพื่อขจัดปัญหาเหล่านี้ไปแล้ว แต่นักศึกษาก็ยังไม่พอใจมากนัก ทั้งนี้เพราะปรากฏว่าปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบท การแตกความสามัคคี การคิดยาเสพติด ได้ขยายวงกว้างอย่างรวดเร็วในทุกพื้นที่ แม้ว่าจะได้เสริมสาระเนื้อหาในการป้องกันในหลักสูตรให้แก่เยาวชนในระบบโรงเรียนและประชาชนนอกระบบโรงเรียนแล้วก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดโครงการพิเศษขึ้นเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียนที่มีอยู่แล้วให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งสามารถร่วมมือประสานงานกับส่วนราชการอื่น เพื่อให้การดำเนินงานในหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นไปด้วยความราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์นโยบายของรัฐบาล โครงการพิเศษของกระทรวงศึกษาธิการนี้ประกอบด้วยโครงการพัฒนาชนบท โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง โครงการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดให้โทษ โครงการป้องกันและแก้ปัญหาค่ารถไม่สงบในสถานศึกษา โครงการศึกษาในศูนย์อพยพ และโครงการพิเศษอื่น ๆ ที่รัฐบาลมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2530: 1-2) ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะโครงการพัฒนาชนบท ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งในงานโครงการพิเศษของกระทรวงศึกษาธิการ

โครงการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ

ภารกิจหลักของกระทรวงศึกษาธิการ คือ "การพัฒนาคน" ให้มีคุณภาพและคุณธรรม โดยได้กำหนดแนวนโยบายไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ให้อำนาจแก่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. การพัฒนาคุณภาพของประชาชนในชนบท เพื่อพัฒนาทางด้านสังคมโดยให้ประชาชน มีสุขภาพอนามัยดี มีศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม มีความรู้ความเข้าใจใน สิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของพลเมืองดีอันถึงมีต่อประเทศชาติ และมีความรัก ห่วงแทนแผ่นดิน และสร้างพื้นฐานความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ

2. การส่งเสริมการรู้หนังสือและการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน เพื่อให้คงสภาพ การรู้หนังสือ การใช้ความรู้วิชาสามัญ และวิชาชีพแก่กลุ่มเป้าหมายในชนบทให้มีความสามารถที่จะปรับปรุงสถานะความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น โดยมีมุ่งที่กลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียนเป็น อันดับแรก กลุ่มเป้าหมายในระบบโรงเรียนเป็นอันดับรอง

ทั้งนี้ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินการในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ไว้ 2 ส่วน คือ แผนเพิ่มความรู้และการศึกษา และแผนสนับสนุนการประกอบอาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1) แผนเพิ่มความรู้และการศึกษา มีวัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

ก. เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบโรงเรียนได้มีโอกาสอ่านหนังสือ และใช้ภาษาไทยที่มีลักษณะเหมาะสม และสอดคล้องกับการแก้ปัญหาของท้องถิ่นโดยการจัดให้มี หนังสืออ่าน ที่อ่านหนังสือ และสื่อส่งเสริมการใช้ภาษาไทยที่มีลักษณะเหมาะสมและสอดคล้องกับการแก้ปัญหาของท้องถิ่น โดยการจัดให้มีหนังสืออ่าน ที่อ่านหนังสือ และสื่อส่งเสริมการใช้ภาษาไทย เพิ่มเติมให้เพียงพอต่อความต้องการ

ข. เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ด้วยการจัดให้มีการกระจายข่าวสารข้อมูลจาก ส่วนกลางสู่ส่วนท้องถิ่นอย่างมีระบบและต่อเนื่อง

ค. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในชนบทระหว่างองค์การของรัฐและองค์การ เอกชน โดยจัดให้มีองค์กรกลางดำเนินการพัฒนาชนบทในระดับจังหวัด อำเภอ หมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากภาครัฐและเอกชน

ง. เพื่อเผยแพร่ความรู้พื้นฐานอันจำเป็นแก่การดำรงชีวิต ตลอดจนเผยแพร่เทคนิคใหม่ ๆ เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการจัดให้มีการกระจายข่าว การบริการเอกสาร การสาธิต และการจัดนิทรรศการเคลื่อนที่

จ. เพื่อส่งเสริมให้มีตัวแทนอาสาสมัครภาคเอกชนเป็นแกนหลักในการพัฒนาชนบท โดยการจัดให้มีการอบรมผู้ที่จะเป็นผู้นำท้องถิ่นของแต่ละชุมชนอย่างมีระบบและดำเนินการให้ครบวงจร

ฉ. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้ตระหนักถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในท้องถิ่นโดยจัดให้มีการวิจัย จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา นันทนาการ การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ช. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้ตระหนักถึงการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมของศาสนา จริยธรรม คุณธรรมและวัฒนธรรมอันจะยังให้เกิดผลต่อตนเอง ครอบครัว และท้องถิ่น โดยจัดให้มีการอบรมชี้แจงให้ความรู้ จัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนผู้ปฏิบัติคนให้เป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการมีคุณธรรม จัดกิจกรรมรณรงค์ให้หมู่บ้านปลอดอบายมุข

2) แผนสนับสนุนการประกอบอาชีพ มีวัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติดังนี้

ก. เพื่อให้กลุ่มประชาชนเป้าหมายนำเอาความรู้ทักษะด้านวิชาชีพไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการจัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้แก่ประชาชนเป้าหมายทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติให้สัมพันธ์กัน ทั้งนี้ โดยจัดหาเครื่องมือที่มีความสำคัญและจำเป็นเพื่อประกอบการเสริมทักษะ

ข. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เพิ่มผลผลิตและเพิ่มรายได้ในครอบครัวทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ด้วยจัดให้นำเอาผลผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลผลิตในท้องถิ่นด้านการเกษตรมาแปรรูปเป็นอาหารสำเร็จรูป เพื่อการบริโภคและจำหน่ายด้วยกรรมวิธีและเทคโนโลยีที่เหมาะสม

ค. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้กลุ่มประชาชนเป้าหมายได้ใช้ความรู้และทักษะที่มีอยู่ นำเอาวัสดุในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือใช้ประจำบ้าน และจำหน่ายจ่ายแจก

ง. เพื่อพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้แก่กลุ่มประชาชนเป้าหมายด้านการจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับอาชีพของท้องถิ่นในด้านการผลิต การเก็บรักษา การจัดจำหน่ายในรูปของการสหกรณ์ หรือการค้าโดยการโดยองค์คณะบุคคล

1.1.3 แนวทางการพัฒนาชนบทของกระทรวงสาธารณสุข

การสาธารณสุข หมายถึง ประชาชนมีความสุข อยู่ดีกินดี ไม่เจ็บไม่ไข้ ไม่มีโรคระบาด ถ้ามีอาการไม่สบายเล็กน้อย ๆ ก็สามารถจัดการแก้ไขตนเองได้โดยไม่กลายเป็นเรื่องใหญ่โต เป็นที่ยอมรับกันว่า การสาธารณสุขเป็นกระบวนการอันสำคัญยิ่งในการพิทักษ์และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสุขภาพอนามัยทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพดี ถ้าการสาธารณสุขไม่ดีประชาชนก็มีแต่คนเจ็บป่วย สุขภาพอนามัยไม่ดี ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ จึงขาดโอกาสที่จะศึกษาหาความรู้ ฐานะยากจน เมื่อมีฐานะยากจนก็ไม่มีทรัพยากรหรือสมบัติใดจะหวงแหน ขาดพลังยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เพราะถือว่าไม่มีอะไรจะสูญเสียอีกแล้ว เมื่อเกิดสภาพเช่นนี้ขึ้น สังคมก็จะเลวร้าย ความสงบสุขก็มิได้ (กระทรวงสาธารณสุข มปป. : 1-2)

กระทรวงสาธารณสุขมีภาระหน้าที่ที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริม สนับสนุน ควบคุม และประสานกิจกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของกายและใจ ตลอดจนความเป็นอยู่ของประชาชน และการจัดให้มีการบริการสาธารณสุขเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 4 ประการ คือ (เพ็ญอ้าง : 5)

1. เพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีอายุยืนยาว มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ตลอดจนทุกข์ยาก และทำให้เกิดสูญเสียแรงงานหรือความพิการแก่ร่างกาย
2. เพื่อให้ประชาชนชาวไทยปราศจากโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ อันอาจทำให้ได้ทุกข์ยาก และทำให้เกิดการสูญเสียแรงงานหรือความพิการแก่ร่างกาย
3. เพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีอายุยืนยาว ไม่เสียชีวิตก่อนถึงวัยอันสมควร

กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดนโยบายพัฒนาสาธารณสุขไว้ 12 ประการ (กระทรวงสาธารณสุข มปป. : 10-12)

1. ส่งเสริมและขยายโอกาสในการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เน้นความสำคัญของความจำเป็นพื้นฐาน โดยอาศัยกระบวนการเตรียมชุมชน

การปรับปรุงวิธีการและเทคโนโลยีให้เหมาะสม

2. ส่งเสริมการริเริ่มและขยายงานสาธารณสุขมูลฐาน โดยชุมชนในท้องถิ่นทั้งในชนบทและเขตเมือง ให้สามารถแก้ปัญหาสาธารณสุข ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความจำเป็นพื้นฐานได้ตามสภาพปัญหาความเป็นจริงและศักยภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชนในแต่ละท้องถิ่น

3. ส่งเสริมการกระจายอำนาจในการบริหารงานสาธารณสุขด้วยการเพิ่มบทบาทของประชาชนในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการกำหนดปัญหา ความต้องการ วิธีแก้ไข ปัญหา และการบริหารทรัพยากร ทั้งที่ระดมได้ในชุมชนเอง และที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และเอกชน

4. ส่งเสริมการประสานงานภายในสาขาอย่างค้ำเนื่อง โดยจัดให้มีการพัฒนาองค์กรหรือกลไกการประสานงาน ตลอดจนวิธีการในการสื่อความหมายแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณสุข การศึกษา ฝึกอบรม การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี ทั้งนี้ เพื่อเร่งรัดให้สามารถสนองตอบต่อการบรรลุสภาวะสุขภาพที่ดีวันหน้าได้มากยิ่งขึ้น

5. ส่งเสริมการประสานงานระหว่างสาขา และระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนอย่างค้ำเนื่อง โดยจัดให้มีการพัฒนาองค์กรหรือกลไกการประสานงาน การสื่อความหมายและการปรับเจตคติของผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติให้สามารถสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

6. ปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารงานสาธารณสุข อันได้แก่ การกำหนดนโยบายราคาค่าบริการราคาเหมา การพัฒนานโยบาย แผนงานและแผนกำลังคน การบริหารทรัพยากร การจัดระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ในการวางแผนการบริหารงานและการติดตามประเมินผล ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจากราชการบริหารส่วนกลาง ไปยังราชการบริหารส่วนภูมิภาคให้มากยิ่งขึ้น

7. ปรับปรุงระบบบริการสาธารณสุขทั้งในค้ำโครงสร้าง สถานบริการของทั้งภาครัฐและเอกชน ระบบส่งต่อผู้ป่วยและระบบสนับสนุนทางค้ำความรู้เทคนิคและวิชาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อขยายบริการและปรับปรุงคุณภาพของการบริการสาธารณสุข ให้สนองตอบต่อปัญหาสุขภาพทั้งทางค้ำร่างกายและจิตใจของประชาชนในลักษณะผสมผสานและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเน้นหนักในระดับค้ำบาล หมู่บ้าน และการจัดให้มีบริการที่จำเป็นเพิ่มขึ้นในชุมชนต่าง ๆ

๘. เร่งรัดการพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข ให้มีความเชื่อมโยงกันระหว่างการวางแผนกำลังคน การผลิตหรือการศึกษาฝึกอบรม และการบริหารงานบุคคล อีกทั้งให้สอดคล้องกับการพัฒนาสาธารณสุขระยะยาว โดยหาทางลดค่าใช้จ่ายที่รัฐไม่ควรถูกต้องรับภาระให้น้อยลง และพยายามใช้ประโยชน์จากศักยภาพที่มีอยู่ทั้งภาครัฐและเอกชนในการเพิ่มขีดความสามารถของการพัฒนากำลังคน ทั้งทางเทคนิควิชาการและการบริหารการจัดการ

๙. ปรับปรุงบทบัญญัติแห่งกฎหมายสาธารณสุข การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การป้องกันการติดยาและสารเสพติด การคุ้มครองผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับคุณภาพและความปลอดภัยในการบริโภคอาหาร ยา การใช้เครื่องสำอางค์ และอื่น ๆ โดยพัฒนาปรับปรุงและประสานงานการแก้กฎหมาย การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย ส่งเสริมการประชาธิปไตย การประชาสัมพันธ์ จัดบริการ เรื่องร้องทุกข์ เร่งรัดการค้นหาและประมวลข้อมูลที่จำเป็นต้องนำมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ สำหรับดำเนินการป้องกันและปราบปราม

๑๐. ส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการดำเนินการสาธารณสุข ที่ได้มีการพัฒนาและใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมในชุมชนต่าง ๆ ตลอดจนริเริ่มทดลอง และพัฒนาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ที่สามารถทำให้มีการพัฒนาผู้นำกลุ่มหรือทีมงาน มีการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีระหว่างกลุ่มทีมงาน หรือหมู่บ้านต่าง ๆ และระหว่างสถาบันภายในประเทศหรือระหว่างประเทศ โดยรัฐเป็นผู้ดำเนินการหรือให้การสนับสนุนทางวิชาการและทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการขยายการดำเนินการในรูปแบบเหล่านั้น อันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นของประชาชนและของประเทศ

๑๑. เร่งรัดการศึกษาวิจัยเพื่อหาแบบที่เหมาะสมในการประยุกต์ใช้ความรู้และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณสุข การตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ การปรับปรุงคุณภาพของการควบคุมป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย การอาชีวอนามัย การสุขาภิบาล การอนามัยสิ่งแวดล้อม การประติษฐ์หรือผลิตอุปกรณ์การแพทย์ การผลิตยาสมุนไพร และชีววัตถุโดยรัฐเป็นผู้ดำเนินการ หรือการสนับสนุนคุ้มครองทั้งทางวิชาการ การเงิน กฎหมาย และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

๑๒. แสวงหาทางเลือกหรือริเริ่มวิธีการและระบบการเงินเกี่ยวกับการสาธารณสุขโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และประหยัดค่าใช้จ่าย ค่าบริการตามความเหมาะสมกับสภาพปัญหาและลักษณะของสังคม ทั้งนี้ เพื่อนำเงินทุนที่ระดมได้ไปใช้ในการจัดบริการ หรือการประกันสุขภาพ รวมทั้งจัดให้มีรายได้น้อย และผู้สูงอายุได้รับการสงเคราะห์

ด้านรักษาพยาบาลต่อไป ตามความจำเป็นโดยอาศัยหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้

เพื่อให้บรรลุแนวนโยบายดังกล่าว กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนด
กลยุทธ์สำคัญไว้ 4 กลุ่มด้วยกันคือ

กลุ่มที่ 1 การลงทุนและขยายขอบเขตการดำเนินงานสาธารณสุข
ของทั้งฝ่ายรัฐและประชาชนจะ เบี่ยงเบนจากการเพิ่มหรือขยายบริการของสถานบริการสาธารณสุข
ระดับสูงและระดับกลาง เป็นสำคัญ ไปสู่การพัฒนา "การสาธารณสุขมูลฐาน" ทั้งในเชิงปริมาณ
และคุณภาพ โดยพยายามจัดให้มีการดำเนินการเพิ่มขึ้นทุก ๆ องค์ประกอบของการสาธารณสุข
มูลฐานให้ครอบคลุมทั้งชุมชนชนบทและชุมชนในเมือง และให้ผสมผสานการดำเนินงานสาธารณสุข
มูลฐานนี้กับกระบวนการพัฒนาสังคมที่มีความจำเป็น

กลุ่มที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างองค์กรและกลไกการประสานงาน
การพัฒนาการบริการ/การจัดการ การจัดระบบข้อมูลข่าวสาร การพัฒนารูปแบบและวิธีการใน
การกระจายอำนาจและกระบวนการ เข้าร่วมของประชาชน

กลุ่มที่ 3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของการสาธารณสุขทั้ง ใน เขต
เมืองและเขตชนบท โดยการปรับปรุงสถานบริการที่มีอยู่เดิม และขยายสถานบริการในรูปแบบที่
เหมาะสมตลอดจนการประหยัดค่าใช้จ่ายในการศึกษาอบรมบุคลากรสาธารณสุขบางประเภท วาง
มาตรการสรรหา คัดเลือก พัฒนา และใช้ประโยชน์บุคลากรด้านสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพ

กลุ่มที่ 4 การพัฒนาทางเลือกสำหรับระดมทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้
ในการสาธารณสุขและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค
รักษาพยาบาล และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย รวมทั้งการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข การอนามัย
สิ่งแวดล้อม การปรับปรุงบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายสาธารณสุข

1.1.3 แนวทางการพัฒนาชนบทของกรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์มีภารกิจที่สำคัญ 6 ประการ คือ (เทอดเกียรติ บุญเสริม 2529: 14-15)

1. จัดให้มีการปลูกพืชอาหารให้พอเพียงกับการบริโภคในท้องถิ่น
และภายในประเทศ เพื่อลดเขยอาหารบางชนิดที่ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ
2. จัดให้มีการปลูกพืชที่ใช่เป็นวัตถุดิบสำหรับงานอุตสาหกรรมใน
ประเทศให้พอเพียงทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ

3. จัดให้มีการปลูกพืชและผลิตสินค้าเกษตรกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งออก ไปจำหน่ายต่างประเทศ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงคุณภาพ ปริมาณ ตลอดจนต้นทุนการผลิตและราคา จำหน่ายด้วย

4. จัดให้เกษตรกรได้ดำเนินการอาชีพทางเกษตรกรรม ในลักษณะที่ มั่นคง ได้ผลผลิตต่อเนื่องที่สูงสุดและทำรายได้ให้มากที่สุด ซึ่งจะช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของ เกษตรกรให้สูงขึ้น

5. สนับสนุนให้เกษตรกรรวมตัวกันมากขึ้น เป็นกลุ่มหรือสถาบันเพื่อ มีโอกาสขยายการผลิตของท้องถิ่นให้มีขนาดใหญ่ หอที่จะจัดทำธุรกิจการ เกษตรหรืออุตสาหกรรม การ เกษตร

6. ร่วมและประสานงานกับสถาบันการ เกษตร และสถาบันเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างต่าง ๆ ทางการ เกษตรอันเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรส่วนรวม

เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจดังกล่าว กรมส่งเสริมการ เกษตรได้ กำหนดนโยบายสำคัญไว้ 4 ประการ คือ (โศภณ ตอพล 2529: 11)

1. นโยบายด้านเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ของประเทศให้ได้ตามเป้าหมาย และสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงโดยเน้นการเพิ่มผลผลิต ค่อไร่ ลดต้นทุนในการผลิต ดำเนินการส่งเสริมการ เกษตรในเขตชนบทยากจน ในเขต เกษตร ก้าวหน้า และสนับสนุนงานด้านประมง ปศุสัตว์ ป่าไม้ ฯลฯ รวมทั้งประสานงานใกล้ชิดกับหน่วยงาน ที่รับผิดชอบด้านการตลาด

2. นโยบายด้านความมั่นคง โดยส่งเสริมการ เกษตรในท้องที่ที่มี ปัญหา และล่อแหลมทางการเมือง โดยปฏิบัติงานโดยตรงหรือให้การสนับสนุนแก่หน่วยงานอื่น

3. นโยบายด้านสังคม โดยสนับสนุนให้ครอบครัว เกษตรกร ผู้นำ และตัว เกษตรกรได้รับความรู้ และรวมตัวกันเป็นสถาบัน พัฒนาให้บุคคลเหล่านั้นมีความคิดก้าวหน้า รวมทั้งให้ความร่วมมือแก่หน่วยงานอื่น ๆ ในการพัฒนาสังคม

4. นโยบายด้านการบริหารงานส่งเสริมการ เกษตร โดยปฏิบัติ งานให้เป็นไปตามระบบฝึกรวมและเขียนเขียน มีการวางแผนและโครงการที่มีเป้าหมายและ แผนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่นและการผสมผสานการทำงาน ในระดับต่าง ๆ ให้มีการปรับปรุงระบบการสื่อสาร และเผยแพร่วิจัยด้านการส่งเสริมการ เกษตร เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

1.2 บทบาทหน้าที่ของหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอในการพัฒนาชนบท

หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอในฐานะตัวแทนของกระทรวง ทบวง กรม เจ้าสังกัด ปฏิบัติหน้าที่บริหารราชการในส่วนที่เกี่ยวกับกระทรวง ทบวง กรม ของตน ช่วยเหลือนายอำเภออีกแรงหนึ่งนั้น มีฐานะที่อาจเป็นไปได้ 2 กรณี คือ

1. ฐานะผู้รักษาราชการแทนนายอำเภอ
2. ฐานะผู้ปฏิบัติราชการแทนตามที่นายอำเภอมอบหมาย

ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคของไไทยนั้น ภารกิจและนโยบายที่มอบให้อำเภอปฏิบัตินั้น นายอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดในอำเภอที่จะสั่งการควบคุม และติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามคำสั่งนั้น แต่เนื่องจากภารกิจที่กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ มอบหมายให้อำเภอปฏิบัตินั้นมีมากมาย ดังนั้น จึงมีผู้แทนส่วนราชการประจำอำเภอทำหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติงานแทนนายอำเภอ ซึ่งจะได้อธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอต่อไป

1.2.1 บทบาทหน้าที่ของพัฒนาการอำเภอ

พัฒนาการอำเภอ เป็นผู้แทนของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ประจำอำเภอ มีชื่อตำแหน่งเรียกว่า "เจ้าหน้าที่บริหารงานพัฒนาชุมชน" ระดับ (ซี) 4-6 หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0401/2110 ลงวันที่ 12 มกราคม 2507 ได้กำหนดให้พัฒนาการอำเภอมีหน้าที่ 7 ประการ คือ

1. อำนวยการในการบริหารราชการ ในฐานะเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ รับผิดชอบการบริหารงานพัฒนาชุมชนในอำเภอนั้น ๆ ให้เป็นไปตามกฎข้อบังคับระเบียบแบบแผน วัตถุประสงค์ และนโยบายของกรมการพัฒนาชุมชน ในฐานะเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

2. มีอำนาจปกครองบังคับบัญชาข้าราชการสังกัดกรมการพัฒนาชุมชนในอำเภอนั้น ๆ ในฐานะเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ เกี่ยวกับการควบคุม ตรวจสอบ ติดตาม ส่งเสริมการปฏิบัติงาน ความประพฤติ ความดีความชอบ ตลอดจนสวัสดิการ และอื่น ๆ โดยทั่วไปเพื่อรายงานให้นายอำเภอซึ่งมีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรง และพิจารณาสั่งการตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของทางราชการ

3. มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำรายงานเอกสาร บัญชี เกี่ยวกับ การเงินประเภทต่าง ๆ เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ เงินอุดหนุนและอื่น ๆ เสนอ ผ่านนายอำเภอ เพื่อส่งพัฒนาการจังหวัดดำเนินการ เบิกจ่าย และรับเงินกลับไปจัดลงทะเลเบียน บัญชีทางอำเภอ เพื่อจ่ายแก่เจ้าหน้าที่ต่อไป และเก็บรักษาเงินตลอดจนควบคุมตรวจสอบใบสำคัญ เอกสารการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามกฎข้อบังคับ ระเบียบ แบบแผนของสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง และกรมการพัฒนารัฐมนตรี

4. มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบ ควบคุมและเร่งรัดการปฏิบัติงานของ พัฒนาการและข้าราชการกรมการพัฒนารัฐมนตรีในสังกัดอำเภอนั้น ๆ ตลอดจนการรายงานผลการ ดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนงานโครงการและระเบียบแบบแผนของกรม การพัฒนารัฐมนตรี

5. มีหน้าที่ในการนิเทศงานในเขตพัฒนารัฐมนตรีในอำเภอนั้น ๆ ตาม วิธีการและระเบียบแบบแผนของกรมการพัฒนารัฐมนตรี โดยออกไปนิเทศงานด้วยตนเอง หรือ ตรวจตรา เร่งรัดให้พัฒนานิเทศอำเภอดำเนินงานตามแบบแผนและวิธีการโดยเคร่งครัด

6. มีหน้าที่ในการติดต่อบริการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ หรือ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนารัฐมนตรี หรืองานอื่น ๆ ของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ตลอดจน หัวหน้าส่วนราชการของอำเภอตามวิธีการระเบียบแบบแผนของกรมการพัฒนารัฐมนตรี

7. ทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการอำนวยการนโยบายและ วางแผนพัฒนาอำเภอ

อย่างไรก็ตาม อำนาจหน้าที่ในข้อที่ 7. นั้น ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารงานพัฒนาชนบท พ.ศ. 2524 ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2524 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2525 ซึ่ง กำหนดให้ "ปลัดอำเภอ (อาวุโส) เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ" แต่ยังคงเป็นกรรมการและ เลขานุการคณะกรรมการสร้างงานในชนบทระดับอำเภอ ตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างงานในชนบท

1.2.2 บทบาทหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอ

ศึกษาธิการอำเภอ เป็นผู้แทนของกระทรวงศึกษาธิการประจำอำเภอ มีชื่อตำแหน่งว่า "เจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา" ระดับ (ซี) 4-6 หนังสือมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู ได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ว่า

ปฏิบัติงานในฐานะศึกษาธิการอำเภอ ที่มีความรับผิดชอบค่อนข้างสูง โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ สำนักงานศึกษาธิการกิ่งอำเภอ

และได้กำหนดลักษณะงานที่ปฏิบัติไว้ดังนี้

ในฐานะศึกษาธิการอำเภอ มีลักษณะงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ หรือสำนักงานศึกษาธิการกิ่งอำเภอ เช่น ปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การควบคุมมาตรฐานการศึกษา การนิเทศการศึกษา การจัดประชุม สัมมนาหรือการอบรมการจัดเก็บข้อมูล และจัดทำสถิติการศึกษา การเผยแพร่การศึกษา การ บริหารงานเกี่ยวกับการศาสนาและวัฒนธรรม การจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณ การบริหารงาน การเงิน การบริหารงานบุคคล การติดตามและประเมินผลงานในความรับผิดชอบ เป็นต้น และ ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนั้น ในกรณีที่เป็นการเป็นตำแหน่งระดับ 6 ได้กำหนดให้มีลักษณะงาน เพิ่มเติม

...ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา การ ส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา...

และในหนังสือการบริหารงานพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้ศึกษาธิการอำเภอ เป็นอนุกรรมการในคณะอนุกรรมการพัฒนาชนบทด้านการศึกษาใน การพิจารณาจัด เลือกโครงการให้สอดคล้องกับกรอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการพิจารณา ปรับแผนพัฒนาชนบทด้านศึกษาธิการอำเภอ ติดต่อบริษัทเอกชนงานกับผู้แทนของกรมเจ้าของงบประมาณ ที่ลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ (กระทรวงศึกษาธิการ 2527: 66)

1.2.3 บทบาทหน้าที่ของสาธารณสุขอำเภอ

สาธารณสุขอำเภอ เป็นผู้แทนของกระทรวงสาธารณสุขซึ่งปฏิบัติ หน้าที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ตามนัยแห่งระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ระดับ (ซี) 4-6 สายการบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายอำเภอ ส่วนสายงานวิชาการขึ้นต่อนายแพทย์

สาธารณสุขจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิชาการและบริหารสาธารณสุข สาธารณสุข-
อำเภอมีหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้ (อรุณ ศรีมงคล 2529 : 12-13)

1. เป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอ สถานีอนามัย และ
สถานบริการสาธารณสุขชุมชนในเขตอำเภอ
2. เป็นเจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามบัญญัติ
ไว้ในพระราชบัญญัติสาธารณสุขต่าง ๆ หรือพระราชบัญญัติอื่น ๆ หรือตามที่นายแพทย์สาธารณสุข
จังหวัดมอบหมาย
3. อาจได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการในคณะกรรมการวางแผน
และประเมินผลของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการ
พัฒนาสาธารณสุขอำเภอ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการที่ปรึกษาการ
สาธารณสุขของอำเภอ
4. จัดทำแผนปฏิบัติงานสาธารณสุขของอำเภอ ร่วมกับผู้อำนวยการ
โรงพยาบาลในอำเภอนั้น เสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น และดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่
จังหวัดและอำเภอได้วางไว้
5. จัดระบบงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดเพื่อปรับปรุงการ
ปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ
6. ดำเนินการขอกำหนดงบประมาณประจำปี การเงินการบัญชี
และควบคุมการเบิกจ่ายสำหรับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สถานีอนามัย และสถานบริการสาธารณสุข
ชุมชนให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผน และเป็นผู้เบิกเงินของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอใน
ฐานะหน่วยงานย่อยของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
7. ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานในสังกัด
รวมทั้งพิจารณา และเสนอแนะขอความเห็นและความชอบและพิจารณาโทษทางวินัยต่อผู้บังคับบัญชาตาม
ลำดับ
8. อำนวยการควบคุม แนะนำสั่งการ ตลอดจนติดตามและประเมิน
ผลงานของหน่วยงานในสังกัด เพื่อให้การดำเนินงานในหน้าที่ และความรับผิดชอบบรรลุผลสำเร็จ
ตามแผนงานให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน กฎหมาย ข้อบังคับ และนโยบายของทางราชการ
9. นิเทศงานแก่สถานีอนามัย สถานบริการสาธารณสุขมูลฐาน และ

อาสาสมัครสาธารณสุขประเภทต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนงานทางวิชาการในเรื่องการสาธารณสุขมูลฐาน เป็นประจำตามที่กำหนดไว้ในแผนปี เทศงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

10. ผูกอบรมเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขหรือบุคคลอื่น ๆ ตามแผนงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด รวมทั้งวิทยากร ทำการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่หน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ นักเรียน ตามหลักสูตรต่าง ๆ ตามที่ได้รับการร้องขอ

11. ดำเนินการรวบรวมตรวจสอบ และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานตามระบบข้อมูล ข่าวสารของหน่วยงานในสังกัด รวมทั้งจัดทำและแสดงผลงานเชิงสถิติสาธารณสุข

1.2.4 บทบาทหน้าที่ของ เกษตรอำเภอ

เกษตรอำเภอ เป็นผู้แทนของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประจำอำเภอ ชื่อตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร ระดับ (จ) 4-6 มีอำนาจหน้าที่ในฐานะหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ให้คำแนะนำ และกำกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล รายงานผลการปฏิบัติงาน ประสานงานส่งเสริมการเกษตรภายในอำเภอ และเป็นผู้แทนกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ในระดับตำบลทุกตำบลในอำเภอนั้น ๆ (เทอดเกียรติ บุญเสริม 2529: 19, มาโนช ทินกร 2529: 11)

นอกจากนั้น ยังมีบทบาทหน้าที่ตามของกรมส่งเสริมการเกษตรและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คือ (โสภณ คอพล 2529: 25)

1. บทบาทในการพัฒนาคน

1.1. ให้เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียนสอบถามปัญหาจากเกษตรกรว่ามีปัญหาการส่งเสริมการเกษตรอย่างไร

1.2. ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรเท่าที่จะช่วยได้ หากช่วยไม่ได้นำปัญหา เข้าที่ประชุมรายปักษ์หาแนวทางแก้ไข หากแก้ไขไม่ได้รายงานหน่วยเหนือเพื่อแก้ไขต่อไป

1.3. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ชี้แจง ทำความเข้าใจกับประชาชนในการส่งเสริมการเกษตร เป็นประจำ และประสานงานกับส่วนราชการอื่นของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอื่น ๆ

2. บทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ

2.1 คำเป็นคำสั่งส่งเสริมการผลิตพืชที่สำคัญของประเทศ ให้ได้ตามเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.2 คำเป็นคำสั่งส่งเสริมการปลูกพืชอื่น ๆ ที่มีความสำคัญในท้องถิ่น นอกเหนือจากพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ เพื่อเพิ่มพูนรายได้และลดรายจ่ายให้กับครอบครัวเกษตรกรและใช้ประโยชน์จากที่ดินอย่างเต็มที่

2.3 คำเป็นคำสั่งส่งเสริมให้ลดต้นทุนการผลิต โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และมีจัดการผลิตที่สามารถหาได้ หรือดัดแปลงหาใช้ภายในท้องถิ่นก่อน หากไม่มีในท้องถิ่นจึงนำเข้ามาจากภายนอกเพื่อใช้ในการผลิตต่อไว้ให้สูงขึ้น และในการส่งเสริมการผลิตให้คำนึงถึงประโยชน์หรือผลกำไรสูงสุดที่เกษตรกรได้รับด้วย

2.4 คำเป็นคำสั่งส่งเสริมการเกษตรในเขตเกษตรกรรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ไม่มีเขตชลประทาน ดินมีคุณภาพต่ำ ผลผลิตต่ำ เกษตรกรมีรายได้ จะให้บริการทางวิชาการและวิจัยการผลิตที่จำเป็น ส่วนเกษตรกรที่มีพื้นฐานความเป็นอยู่ที่ดีกว่านั้น ส่งเสริมให้ผลิตเพียงพอในการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เป็นพื้นฐานนำไปสู่การช่วยเหลือตนเองไปโอกาสต่อไป

2.5 คำเป็นคำสั่งส่งเสริมการเกษตรในเขตกึ่งหน้า ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่พอจะช่วยเหลือตนเองได้ และเป็นเขตที่มีการพัฒนาสูง จะสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการผลิตมากขึ้น นอกจากให้บริการความรู้แผนใหม่ที่เหมาะสม

2.6 คำเป็นคำสั่งสนับสนุนการประมง การใช้ที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร

2.7 คำเป็นคำสั่งประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านสินเชื่อการค้าเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนเงินทุน การจำหน่ายผลผลิตการเกษตร

3. บทบาทในการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับหมู่บ้านตำบล

3.1 คำเป็นคำสั่งจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และเกษตรกรผู้นำ โดยการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจให้ทุกคนได้มีโอกาสพิจารณาแสดงความคิดเห็น และคำเป็นคำสั่งเลือกตั้งประธาน หัวหน้ากลุ่ม ผู้บริหารกลุ่ม

3.2 สนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ได้รับความรู้ทางการเกษตร
 เกษตรกรรม โดยการฝึกปฏิบัติจริง และให้สมาชิกเผยแพร่ความรู้ต่อไป

3.3 สนับสนุนให้กลุ่มจัดตั้งรวมตัวกัน เป็นสถาบัน เป็นพื้นฐาน
 ของสหกรณ์การเกษตรที่ดีในอนาคต

3.4 ดำเนินการพัฒนาเกษตรกรสมาชิกในครอบครัวให้มีความ
 ทักษะก้าวหน้า มีระเบียบวินัย มีทัศนคติที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถวางแผนพัฒนาครอบครัวและส่วนรวมได้

3.5 ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาคเอกชนและ
 ภาครัฐบาลที่มีกิจกรรมในด้านการพัฒนาสังคม

3.6 ดำเนินการประชาสัมพันธ์ ประสานงานกับ อปค.
 สภาตำบล ตลอดจนคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นอย่างดี โดยมีเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลเป็นผู้ประสาน
 งาน หากถึงใดมีเหตุผลก็ยอมรับเสียงส่วนมาก

3.7 ในการดำเนินงานนั้น ประชาชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมใน
 การวางแผนประชาสัมพันธ์ ร่วมลงมือปฏิบัติตามแผนงานส่งเสริม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของเกษตรกร
 เอง นับว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประชาธิปไตยเป็นอย่างดี

1.3 ความเกี่ยวข้องกับองค์กรอื่น ๆ ในระดับอำเภอ

นอกจากอำนาจหน้าที่ในฐานะหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอตามที่ได้รับ
 มอบหมายจากกระทรวง ทบวง กรม แล้วนั้น หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอยังมีส่วนเกี่ยว
 ข้องรับผิดชอบในองค์กรต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับผิดชอบการพัฒนาชนบทในรูปคณะกรรมการ ซึ่ง
 หอที่นำมาประมวลได้ดังนี้

1.3.1 องค์กรพัฒนาชนบทระดับอำเภอตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

1.3.1.1 คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.) ตามระเบียบสำนัก
 นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานพัฒนาชนบท พ.ศ. 2524 โดยอาศัยอำนาจตามความใน
 ข้อ 9 (8) แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 มีวัตถุประสงค์เพื่อ
 ให้การบริหารการพัฒนาชนบทของรัฐบาลมีเอกภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด
 ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหาร
 งานพัฒนาชนบท พ.ศ. 2524 ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2524 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) เมื่อ
 วันที่ 27 มกราคม 2525). มีอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. กำหนดพื้นที่ที่มีความยากจนหนาแน่น
2. วิเคราะห์และประสานโครงการพัฒนาชนบทที่สภาตำบลเสนอ และจัดทำโครงการพัฒนาชนบทส่วนที่เป็นความต้องการระดับอำเภอ โดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนที่ปรากฏในแผนพัฒนาหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นประจำปี รัฐวิสาหกิจและแผนพัฒนาประจำปีของตำบลเป็นหลัก เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและเป็นการประหยัดมากที่สุด
3. เสนอความเห็น เกี่ยวกับการ เสนอของงบประมาณรายจ่าย เพื่อการพัฒนาชนบทประจำปี
4. กำกับติดตามผลและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอำเภอ เพื่อให้เกิดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ
5. การดำเนินการอื่นใดตามที่ กพจ. และคณะกรรมการของ กพจ. มอบหมาย

1.3.1.2 คณะกรรมการสร้างงานในชนบทระดับอำเภอ (กสอ.)

เป็นคณะกรรมการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างงานในชนบท แต่งตั้งโดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑(๖) และ (๘) แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๘ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลในอันที่จะเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประชาชนในชนบท โดยการจัดให้มีการก่อสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ของชุมชน ตามแผนพัฒนาตำบล และพัฒนายกระดับความสามารถของสภาตำบลให้มีประสิทธิภาพ ในด้านการวางแผน การตัดสินใจ การจัดการ การควบคุม การดำเนินงาน และการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการชี้แนะปัญหา การร่วมตัดสินใจ ในการแก้ไขปัญหามีความรู้สึกร่วมรักษาสีงสาธารณประโยชน์ อันเป็นการเสริมสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยขึ้นพื้นฐานในระดับท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมบทบาทและหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัดให้รับผิดชอบร่วมกันในการสนับสนุนควบคุม และกำกับการดำเนินงานของสภาตำบลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.1.3 คณะกรรมการกองทุนพัฒนาชนบทระดับอำเภอ เป็นอนุกรรมการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนพัฒนาชนบท พ.ศ. ๒๕๒๗ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๗ โดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑(๘) แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘

โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านชนบทมีความสามารถที่จะช่วยตนเองได้ จำเป็นต้องสนับสนุนให้หมู่บ้านมีกองทุนดำเนินกิจการที่เกิดคอกออกผลเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน และเพื่อเป็นการสนับสนุนเงินทุนแก่หมู่บ้านในลักษณะเงินยืมที่ไม่มีดอกเบี้ยนำไปสมทบกับเงินของหมู่บ้าน หรือกองทุนเฉพาะกิจที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน จึงจำเป็นต้องมีคณะกรรมการขึ้นเพื่อบริหารงาน การดำเนินงานกองทุนพัฒนาชนบทให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่เจตนารมณ์ของรัฐบาล

1.3.1.4 คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานการพัฒนาเด็ก

และเยาวชนอำเภอ เป็นอนุกรรมการตามคำสั่งคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ที่ 4/2529 ลงวันที่ 18 มีนาคม 2529 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2521 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนทั่วประเทศไทยได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงเป็นทิศทางเดียวกัน และมีองค์กรที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและประสานงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนในแต่ละอำเภอ ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนของจังหวัด พร้อมทั้งเป็นองค์กรในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือประสานงานกันระหว่างหน่วยงานรัฐกับหน่วยงานรัฐ หน่วยงานรัฐกับหน่วยงานภาคเอกชน และหน่วยงานภาคเอกชนกับหน่วยงานภาคเอกชนในท้องถิ่น และเพื่อเป็นการจัดเตรียมองค์กรที่จะดำเนินงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนในส่วนภูมิภาคให้สามารถดำเนินงานได้ตามความมุ่งหมายที่วางไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6

1.3.1.5 คณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการปිරณรงค์คุณภาพชีวิต

ของประชาชนในชาติ ของศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระดับอำเภอตามความเห็นชอบของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองนโยบายการพัฒนาชนบทในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 ในการมุ่งให้ประชาชนในชนบทมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยวิธีการสนับสนุนบทบาทขององค์กรประชาชนและประชาชนในชนบทในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเองและชุมชนเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ในที่สุด

1.3.2 องค์กรพัฒนาชนบทตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย

1.3.2.1 คณะกรรมการดำเนินงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ

(กชภ.อ.) เป็นคณะกรรมการตามคำสั่งจังหวัด วัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการสำรวจความ

เสียหายจากภัยธรรมชาติในกรณีหนึ่งกรณีใดที่เกิดขึ้นในอำเภอ รวมทั้งเทศบาล สุขาภิบาล ของอำเภอ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบภัยธรรมชาติ รวมถึงการพิจารณาความเสียหาย และจัดทำโครงการขอความช่วยเหลือจากจังหวัด (กชภ.จ.)

1.3.2.2 คณะกรรมการสำรวจข้อมูลพื้นฐานระดับอำเภอ โดยคำสั่ง แต่งตั้งของอำเภอตามความเห็นชอบของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ เพื่อดำเนินการสำรวจข้อมูล พื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2ค.) เพื่อเป็นเครื่องมือในการสำรวจสภาพความเป็นอยู่ของ ประชาชนในระดับหมู่บ้าน และเป็นข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 6 ตลอดจนเป็นข้อมูลในการวางแผน ติดตามประเมินผลการพัฒนาชนบท สำหรับระดับภูมิภาคจะใช้ข้อมูลนี้ในการจัดระดับการพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อกำหนดพื้นที่เป้าหมายใน การพัฒนาของแต่ละจังหวัด และใช้เป็นแนวทางการวางแผนพัฒนาระดับตำบล แผนพัฒนาชนบท ระดับอำเภอ และแผนพัฒนาชนบทระดับจังหวัดประจำปี

1.3.3 องค์กรพัฒนาชนบทตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข

1.3.3.1 คณะกรรมการดำเนินงานโครงการบัตรสุขภาพ แต่งตั้ง ตามคำสั่งอำเภอตามนโยบายการพัฒนาชนบทด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในชนบทตามแผน พัฒนา ฉบับที่ 6 โดยการพัฒนาประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ศึกษากลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก คือ กลุ่มแม่และเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี กลุ่มเด็กและกลุ่มเยาวชน และประชาชนโดยส่วนรวม ทั้งนี้ คำนึงถึงความจำเป็นพื้นฐานของประชาชน เป็นเครื่องชี้ว่า เน้นให้ชาวบ้านมีบทบาทในการพิจารณา ปัญหา ู้จักริเริ่มช่วยตนเอง ชุมชน บริการจัดการดูแลสุขภาพอนามัย และร่วมกันแก้ไขปัญหา สาธารณสุขในหมู่บ้านและของตนเอง

1.3.4 องค์กรพัฒนาชนบทตามนโยบายของกระทรวงกลาโหม

1.3.4.1 คณะกรรมการกองทุนเพื่อความมั่นคงแห่งชาติระดับอำเภอ แต่งตั้งตามโครงการกองทุนเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพกองทุน เป็นหลักในการจัดองค์กรมวลชนตามแนวทางประชาธิปไตย โดยใช้ชุมชนระดับหมู่บ้าน เป็นพื้นฐาน มุ่งส่งเสริมความมั่นคงของชาติในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการเมือง โดยส่งเสริมให้ทหารกองทุน มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น และปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองให้กับประชาชนโดยทั่วไป ด้านเศรษฐกิจโดยการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ และยกระดับการครองชีพของชุมชนในหมู่บ้านให้ สูงขึ้น ด้านสังคมจิตวิทยา โดยส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และ

วัฒนธรรมอันดีงามของไทย ตลอดจนเสริมสร้างระเบียบวินัย ความสามัคคีเป็นการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม ความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในสังคมท้องถิ่น ด้านการทหารเพื่อให้ทหารกองหนุน ทหารกองเกิน ฝึกกำลังรวมตัวเป็นกลุ่มก้อน เป็นกำลังรักษาความปลอดภัยในท้องถิ่น สนับสนุนงานการข่าวในพื้นที่แก่อนุวยทหารและส่วนราชการ

จากที่กล่าวมาในบทนี้ พอจะสรุปได้ว่าหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการนำเอานโยบายการพัฒนาชนบทไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายของรัฐบาลและสอดคล้องต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในชนบท โดยร่วมรับผิดชอบกับนายอำเภอในการพัฒนาการเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองภายในขอบเขตพื้นที่อำเภอที่ตนเองรับผิดชอบ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการดังนี้ คือ

๑. เป็นผู้ปฏิบัติการแทนนายอำเภอ ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการในสังกัดในอำเภอ นั้น ๆ ในฐานะผู้ช่วยเหลือนายอำเภอเกี่ยวกับการควบคุม ตรวจสอบ ดูแล สอดส่องการปฏิบัติงานความประพฤติ ความรับผิดชอบ ตลอดจนสวัสดิการ และอื่น ๆ โดยทั่วไป เพื่อรายงานให้นายอำเภอซึ่งมีอำนาจรับผิดชอบโดยตรง พิจารณาสั่งการตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ

๒. รับผิดชอบการบริหารงานแผนงาน โครงการของกระทรวงและกรมที่คนสังกัด ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผน วัตถุประสงค์ นโยบายของกรมและกระทรวงที่สังกัด และรัฐบาล ทั้งนี้จะต้องตรวจสอบ ควบคุม และเร่งรัดการปฏิบัติงานของข้าราชการกระทรวงและกรม ในสังกัดอำเภอ นั้น ๆ ตลอดจนการรายงานการดำเนินงาน และกิจกรรมต่าง ๆ เสนอนายอำเภอ และผู้บังคับบัญชาชั้นสูงขึ้นไปตามลำดับ

๓. ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบายเฉพาะ เช่น คณะกรรมการสร้างงานในชนบทระดับอำเภอ (กสอ.) คณะกรรมการกองทุนพัฒนาชนบทระดับอำเภอ คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนอำเภอ คณะกรรมการโครงการบัตรสุขภาพ เป็นต้น มีหน้าที่ในการประสานงานกับส่วนราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้นำท้องถิ่น เพื่อเร่งรัดดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย

4. เป็นผู้นำและร่วมมือกับประชาชนในการริเริ่มกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยจะต้องยึดหลักการสนับสนุนให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ สามารถวิเคราะห์ปัญหา ริเริ่มหนทางแก้ไข และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้อาจจะต้องนิเทศงานข้าราชการในสังกัดของตนภายในอำเภอนั้น หรือให้ผู้รับผิดชอบไปดำเนินการ

5. ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของข้าราชการในสังกัดในอำเภอนั้น ๆ จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของข้าราชการในสังกัด เป็นผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของกรม ของกระทรวง และรัฐบาลแก่ข้าราชการในสังกัด อีกทั้งต้องดูแลข้าราชการในสังกัดให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

อรพรรณ ๗ บางช้าง (2528: 02-4-20) ชาศิขาย ๗ เชียงใหม่ (2529: 285) ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ และจรัส สุวรรณมาลา (2528: 28) ได้วิเคราะห์ระบบการบริหาร การพัฒนาของไทย โดยเฉพาะการบริหารงานพัฒนาชนบทแล้วชี้ไว้ว่าการพัฒนาชนบทในประเทศไทย ในปัจจุบัน รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับประชาชนที่ยากจนในชนบทมากขึ้น โดยการกระจายบริการ ของรัฐออกไปสู่ประชาชนในชนบทให้มากขึ้น และการปรับปรุงกลยุทธในการพัฒนาให้องค์กรประชาชน มีส่วนร่วมมากขึ้น แต่เนื่องจากองค์กรประชาชนและองค์กรของรัฐในระดับล่างยังไม่พร้อม การวางแผนการพัฒนาจึงมักจะเป็นการสั่งการจากเบื้องบน มากกว่าการสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนโดยแท้จริง ความเชื่อในความไม่พร้อมขององค์กรในระดับล่าง ไม่ว่าจะ เป็นของรัฐและของประชาชน ทำให้เกิดความลังเลใจในการกระจายอำนาจทางการ บริหารจากส่วนกลางออกไป หากหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอซึ่งเป็นบุคคลากรสำคัญของ หน่วยราชการที่รับผิดชอบการพัฒนาชนบทในพื้นที่ขาดอำนาจที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนา ก็ย่อม เป็นการยากที่หน่วยงานจะกระจายอำนาจออกไปสู่ระดับล่างซึ่งจะเป็นผลเสียต่อกลยุทธในการ พัฒนาในปัจจุบัน